

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “การศึกษาสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ของแรงงานนอกระบบ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่” มีวัตถุประสงค์หลักคือ เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไป สภาพการทำงาน รายได้จากการทำงานของแรงงานนอกระบบ ศึกษาสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการทำงานของแรงงานนอกระบบ การศึกษาในครั้งนี้ใช้ข้อมูลปฐมภูมิจากการออกแบบสอบถามจำนวน 400 ตัวอย่างและได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มแรงงานนอกระบบที่มีประกันสังคม และกลุ่มแรงงานนอกระบบที่ไม่มีประกันสังคม ได้ประมาณค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย ซึ่งสามารถสรุปผลของการศึกษาได้ดังนี้

5.1 สรุป

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของแรงงานนอกระบบ

จากแบบสอบถามจำนวน 400 ตัวอย่าง ได้แบ่งกลุ่มแรงงานออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มแรงงานนอกระบบที่ไม่มีประกันสังคมพบว่าส่วนใหญ่แรงงานนอกระบบเป็นเพศชาย จำนวน 101 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.27 กลุ่มอายุของแรงงานนอกระบบส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 31 – 45 ปี จำนวน 79 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.10 ส่วนใหญ่มีสถานะภาพโสด จำนวน 102 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.78 แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 65 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.99 กลุ่มอาชีพส่วนใหญ่ของแรงงานนอกระบบคือ อาชีพที่ให้บริการ เป็นจำนวน 55 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.92 สมาชิกในครัวเรือน 5 คนและผู้พึ่งพิงเฉลี่ย 2 คน ภูมิลำเนาส่วนใหญ่คือจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 73 รายหรือร้อยละ 37.06 ที่พักอาศัยเป็นรูปแบบของการเช่าเช่นเช่าบ้านพักหรือหอพัก จำนวน 110 รายหรือร้อยละ 55.84 มีฐานะพอกินพอใช้จำนวน 120 รายหรือร้อยละ 60.91 มีภาระหนี้สิน 147 รายหรือร้อยละ 74.62 เป็นหนี้ในระบบจำนวน 77 รายหรือร้อยละ 52.38 และหนี้ในระบบจำนวน 70 รายหรือร้อยละ 47.62

กลุ่มแรงงานนอกระบบที่มีประกันสังคมพบว่า เป็นเพศชาย 136 รายหรือร้อยละ 66.99 กลุ่มอายุของแรงงานนอกระบบส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 31 – 45 ปี จำนวน 146 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.92 ส่วนใหญ่มีสถานะภาพโสด จำนวน 129 ราย คิดเป็นร้อยละ 63.55 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 90 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.34 กลุ่มอาชีพส่วนใหญ่ของแรงงานนอกระบบคือลูกจ้างชั่วคราวหรือตามฤดูกาล จำนวน 53 รายหรือร้อยละ 26.11 ภูมิลำเนาส่วนใหญ่คือจังหวัดเชียงใหม่

จำนวน 736 ราย หรือร้อยละ 37.44 พักอาศัยที่บ้านของตนเองเป็นจำนวน 99 ราย หรือร้อยละ 48.76 มีฐานะพอกินพอใช้เป็นจำนวน 95 ราย หรือร้อยละ 46.80 มีภาระหนี้สิน 109 ราย หรือร้อยละ 53.69 เป็นหนี้ในระบบจำนวน 58 ราย หรือร้อยละ 67.50 และหนี้ในระบบจำนวน 51 ราย หรือร้อยละ 32.50

5.1.2 สภาพการจ้างงานและรายได้ของแรงงานนอกระบบในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

จากผลการศึกษาพบว่าอายุงานของกลุ่มแรงงานนอกระบบที่ไม่มีประกันสังคม ส่วนใหญ่มีอายุงานต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 101 ราย หรือร้อยละ 51.27 ลักษณะรายได้เป็นแบบรายวัน จำนวน 94 ราย หรือร้อยละ 47.72 ระยะเวลาในการทำงานพบว่ามีจำนวนวันทำงานเฉลี่ย 27 วัน ชั่วโมงทำงานเฉลี่ย วันละ 9 ชั่วโมงและจำนวนวันหยุดเฉลี่ย 3 วัน แรงงานนอกระบบมีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 9,000 บาท จำนวน 111 ราย หรือร้อยละ 56.34 แรงงานยังได้รับค่าตอบแทนอื่นๆ 54 ราย หรือร้อยละ 27.41 เช่น เบี้ยขยัน 25 ราย หรือร้อยละ 46.30 ค่าล่วงเวลา/ค่าเข้ากะ 28 ราย หรือ ร้อยละ 51.85 โบนัส 17 ราย หรือร้อยละ 31.48 แรงงานคิดว่ารายได้เพียงพอต่อการยังชีพเป็นจำนวน 155 ราย หรือร้อยละ 78.69 และมีการออมทั้งหมด 54 ราย หรือร้อยละ 27.41 มีปริมาณการออมต่ำกว่า 1,000 บาท จำนวน 16 ราย หรือร้อยละ 29.63

กลุ่มแรงงานนอกระบบที่มีประกันสังคมส่วนใหญ่มีอายุงานต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 104 ราย หรือร้อยละ 51.23 ลักษณะรายได้เป็นแบบรายเดือน จำนวน 108 ราย หรือร้อยละ 53.20 ระยะเวลาในการทำงานพบว่ามีจำนวนวันทำงานเฉลี่ย 26 วัน ชั่วโมงทำงานเฉลี่ย วันละ 8 ชั่วโมงและจำนวนวันหยุดเฉลี่ย 4 วัน แรงงานนอกระบบมีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 9,000 บาท จำนวน 52 ราย หรือร้อยละ 25.62 แรงงานยังได้รับค่าตอบแทนอื่นๆ 82 ราย หรือร้อยละ 40.39 เช่น เบี้ยขยัน 31 ราย หรือร้อยละ 37.80 ค่าล่วงเวลา/ค่าเข้ากะ 49 ราย หรือ ร้อยละ 59.76 โบนัส 16 ราย หรือร้อยละ 19.51 แรงงานคิดว่ารายได้เพียงพอต่อการยังชีพเป็นจำนวน 120 ราย หรือร้อยละ 59.11 และมีการออมทั้งหมด 69 ราย หรือร้อยละ 33.99 มีปริมาณการออม 1,001 – 2,000 บาท จำนวน 29 ราย หรือร้อยละ 42.03

5.1.3สวัสดิการ สิทธิประโยชน์ของแรงงานนอกระบบในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มแรงงานนอกระบบที่ไม่มีประกันสังคมจำนวน 197 รายพบว่าแรงงานนอกระบบได้เข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาลหรือคลินิก 1 ครั้งในรอบ 1 ปีเป็นจำนวน 99 ราย หรือร้อยละ 50.25 แรงงานนอกระบบได้รับสิทธิบัตรทอง 30 บาท รักษาทุกโรคเป็นจำนวน 168 ราย หรือร้อยละ 85.28 ส่วนภาคเอกชนแรงงานนอกระบบได้รับสวัสดิการจำนวน 179 ราย หรือร้อยละ 90.86 ได้รับสิทธิลาป่วยจำนวน 162 ราย หรือร้อยละ 90.50

กลุ่มแรงงานนอกระบบที่มีประกันสังคมจำนวน 203 รายพบว่าแรงงานนอกระบบได้เข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาลหรือคลินิก 1 ครั้งในรอบ 1 ปีเป็นจำนวน 92 ราย หรือร้อยละ 45.32

แรงงานนอกระบบได้รับสิทธิบัตรทอง 30 บาทรักษาทุกโรคเป็นจำนวน 158 รายหรือร้อยละ 77.83 ส่วนภาคเอกชนหรือนายจ้าง แรงงานนอกระบบได้รับสวัสดิการจำนวน 130 ราย หรือร้อยละ 61.64 ได้รับสิทธิการลาป่วยจำนวน 117 รายหรือร้อยละ 90.00

การประกันตนตามมาตรา 40 แห่ง พ.ร.บ.ประกันสังคมปี พ.ศ. 2533 พบว่าแรงงานมีการประกันตนตามมาตรา 40 จำนวน 73 ราย หรือร้อยละ 35.96 และแรงงานได้เลือกการประกันตนตามมาตรา 40 ในทางเลือกที่ 2 มากที่สุดเป็นจำนวน 38 รายหรือร้อยละ 52.05 แรงงานนอกระบบมีความคิดว่าการเข้าร่วมการประกันตนตามมาตรา 40 เป็นโครงการที่ดีแต่แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้มากพอที่จะตัดสินใจเข้าร่วม เป็นจำนวน 40 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.24

5.1.4 ด้านปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของแรงงานนอกระบบในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

แรงงานนอกระบบที่ไม่มีประกันสังคมไม่มีปัญหาในการทำงานเป็นจำนวน 135 ราย คิดเป็นร้อยละ 68.53 และแรงงานที่มีปัญหาในการทำงานเป็นจำนวน 62 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.47 โดยแรงงานนอกระบบมีปัญหาในเรื่องของการทำงานหนักแต่มีรายได้ที่น้อยเป็นจำนวน 49 ราย คิดเป็นร้อยละ 79.03

แรงงานนอกระบบที่มีประกันสังคมไม่มีปัญหาในการทำงานเป็นจำนวน 105 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.23 และแรงงานที่มีปัญหาในการทำงานเป็นจำนวน 98 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.77 โดยแรงงานนอกระบบมีปัญหาในเรื่องของการทำงานหนักแต่มีรายได้ที่น้อยเป็นจำนวน 48 ราย คิดเป็นร้อยละ 48.98

5.1.5 ความสัมพันธ์ประกันสังคมของแรงงานนอกระบบกับปัจจัยด้านต่างๆ

จากการสำรวจแรงงานนอกระบบจำนวน 400 ตัวอย่างได้แบ่งแรงงานนอกระบบออกเป็น 2 กลุ่มได้แก่แรงงานนอกระบบที่ไม่มีประกันสังคมและแรงงานนอกระบบที่มีประกันสังคม และได้ทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้ Chi-Square Test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 กับปัจจัยต่างๆ พบว่า มีเรื่องเพศที่มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 กับแรงงานนอกระบบที่มีประกันสังคมและไม่มีประกันสังคม ส่วนปัจจัยด้านอายุ รายได้ อายุงาน การออม ความถี่ในการเข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาลไม่มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 กับกลุ่มแรงงานที่มีประกันสังคมและไม่มีประกันสังคม

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 จากผลการศึกษาเรื่องการออมของแรงงาน พบว่าแรงงานนอกระบบมีความสามารถในการออมที่ต่ำ เนื่องจากแรงงานนอกระบบมีรายได้ที่ต่ำ และไม่แน่นอน รัฐบาลควรมีมาตรการในการช่วยเหลือแรงงานในเรื่องการออม เช่น โครงการสนับสนุนให้แรงงานมีการจัดบัญชีรายรับรายจ่าย ในแต่ละวัน เพื่อที่แรงงานจะได้ทราบถึงสถานภาพทางการเงินและความสามารถในการออม และสามารถนำข้อมูลมาวางแผนการใช้จ่ายเงินในอนาคตได้อย่างเหมาะสม

5.2.2 จากการศึกษาพบว่าแรงงานนอกระบบมีภาระหนี้สินประเภทหนี้ในระบบมากกว่าหนี้ในระบบซึ่งหนี้ในระบบนี้เป็นปัญหาแก่แรงงานจำนวนหนึ่งเพราะยังมีนายทุนที่ให้ผู้ยืมเอาเรอเอาเปรียบแรงงาน รัฐบาลควรเข้ามาจัดการดูแลมากขึ้น เช่น มีการผ่อนปรนภาระหนี้สินให้แรงงาน

5.2.3 จากกลุ่มตัวอย่างแรงงานนอกระบบที่มีการประกันตนตามมาตรา 40 นั้น ยังมีจำนวนผู้ทำการประกันตนเป็นจำนวนน้อยอยู่เนื่องจากแรงงานยังไม่รู้จัก ไม่เข้าใจ ไม่มีความรู้เรื่องการประกันตนตามมาตรา 40 ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาจัดการดูแลให้มากขึ้น เช่น มีการประชาสัมพันธ์ให้แรงงานได้รู้มากขึ้น ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันตนแก่แรงงานนอกระบบมากขึ้น และสร้างความมั่นใจให้แก่แรงงานนอกระบบ

5.2.4 ในการประกันตน ทั้ง 2 ทางเลือกนั้นพบว่าแรงงานนอกระบบมีการประกันตนในทางเลือกที่ 2 มากที่สุดคือ กรณีบำนาญชราภาพ แสดงว่าแรงงานได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการวางแผนในการดำรงชีวิตในอนาคตหรือยามชรา ดังนั้นรัฐบาลควรมีมาตรการเพิ่มเงินสมทบหรือส่งเสริมการออมเงินในอนาคตของแรงงานนอกระบบ

5.2.5 การทดสอบ Chi-Square นั้นทำให้ทราบเพียงความสัมพันธ์ของตัวแปรแต่ไม่สามารถบอกทิศทางของความสัมพันธ์ได้ อาจจะต้องใช้สถิติประเภทอื่นมาใช้ในการวิเคราะห์